№ 4 ՈՒՐԲԱԹ ՅՈՒՆՎԱՐԻ 9 — 1909 — ԵՐԵՍՈՒՆԵՕԹԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ — ՈՒՐԲԱԹ ՅՈՒՆՎԱՐԻ 9 № 4

ՄՇԱԿ

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Տարեկան գինը 10 րուբլի. կէս տարւանը 6 րուբլի.
Առանձին համարները ԱՄԷՆ ՏԵՂ 5 ԿՈՊ.
Թիֆլիսում գրվում են խմբագրութեան մէջ.
Մեր հասցէն՝ Тифлисъ, редакція «Мшакъ»
Базарная ул. д. Тамамшева № 16.
Կամ Tiflis, Rédaction «Mschak».
Տէլէֆօն № 253.

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 (բացի կիրակի և տօն օրերից).
Յայտարարութիւնը ընդունվում է ամէն լեզւով.
Յայտարարութիւնների համար վճարվում են իւրաքանչիւր տողատեղի 10 կոպէկ.
Տէլէֆօն № 253.

ԲԱՑՎԱԾ Է ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄՇԱԿ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆԱԿԱՆ ԼՐԱԳԻՐ

ՆԵՐԿԱՅ 1909 ԹՒԱԿԱՆԻ ՀԱՄԱՐ

(37-ՐԴ ՏԱՐԻ)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳԻՆԸ. «Մշակի» տարեկան գինը 10 րուբլի է, տասն և մէկ ամսվանը 10 ր., տասն ամսվանը 9 ր., ինն ամսվանը 8 ր., ութ ամսվանը 7 ր., եօթ և վեց ամսվանը 6 ր., հինգ ամսվանը 5 ր., չորս ամսվանը 4 ր., երեք ամսվանը 3 ր., մէկ ամսվանը 1 րուբլի։
Արտասահմանի բաժանորդները պէտք է վճարեն տարեկան 6 դոլլար. Եւրոպայի բաժանորդները 30 ֆրանկ. Ուսանողական բաժանորդները 10 րուբլի. Փիլիպինի բաժանորդները 120 դրուշ։
Հասցէները փոխելու համար պէտք է ուղարկել նախկին հին հասցէն և վճարել 40 կ. նամականիշ։
Ի նկատի ունենալով, որ ուշ բաժանորդագրվելու պատճառով առեղծվում են մի շարք տեխնիքական անյարմարութիւններ, որոնք զրկում են խմբագրութեանը հնարաւորութիւնից յունվարի 1-ից կանոնաւորապէս թերթն ուղարկել բաժանորդներին, ուստի խնդրվում է բաժանորդ գրվել ցանկացողներին վաղօրօք դիմել՝ գրելով հասցէները պարզ և ճշգրիտ (հին բաժանորդներից խնդրվում է ուղարկել նախկին տպագրված հասցէն)։
Մեր հասցէն. ТИФЛИСЪ, Редакція «МШАКЪ»․ Արտասահմանից՝ TIFLIS, Rédaction du journal «MSCHAK».

ԱՊԱՌԻԿ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՉԷ ԸՆԴՈՒՆՎՈՒՄ

Մինաս Սողոմոնեան Սուլխանեանցը յայտնում է իր խորին շնորհակալութիւնը բոլոր առևտրական հիմնարկութիւններին, ծանօթներին, ազգականներին, որոնք թէ անձամբ և թէ նամակներով ու հեռագրերով յայտնել են իրանց ցաւակցութիւնը «Ե. Զոհրաբեանց և Մ. Սուլխանեանց» Առևտրական Տան անդամ

ԵԳՈՐ ԳԵՐԱՍԻՄՕՎԻՉ ԶՕՀՐԱԲԵԱՆՑԻ

մահվան առթիվ։

13. 1—1

ԲԱՑՎԱԾ Է ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ 1909 Թ.

ԽԱԹԱԲԱԼԱ

Երգիծաբանական-սատիրական շաբաթաթերթի

Չորրորդ տարի

«Խաթաբալան» միակ գունաւոր պատկերազարդ հայ շաբաթաթերթն է։
«Խաթաբալան» հրատարակվում է ռուսական և եւրոպական լաւագոյն թերթերի օրինակով։
«Խաթաբալան» հրատարակվելու է 12—16 երես, որտեղ կը մտնեն բացի սովորական չորս երես կարիկատուրաներից այլև մեր և հարևանների կեանքից, դէպքերից և անձնաւորութիւնների պատկերներ, նկարներ և տեսարաններ։
Մասնակցութեամբ մեր մշտական աշխատակիցների
«Խաթաբալայի» նոր բաժանորդները թերթը ստանում են գրվելու օրից։

ԲԱԺՆԵԳԻՆՆ Է

Թիֆլիս—տարեկան 4 ր., կէս տարվանը 2 ր. 50 կ., երեք ամսվանը 1 ր. 25 կ.։
Ուրիշ տեղեր և արտասահման—տարեկան 5 ր., կէս տարվանը 3 ր., երեք ամսվանը 1 ր. 50 կ.։
Թիֆլիսում բաժանորդ կարելի է գրվել՝ 1) խմբագրատանը, Московская ул., № 19 2) «Գուտտենբերգ» գրախանութում, Առևտրական բանկին կից. 3) Եղբ. Յակոբջանեանցների և Սարգսեանցի պատրաստի հագուստեղէնի մագազինում, Նիկոլաեվսկի կամուրջի վրա։
Հասցէն՝ Тифлисъ, редакція «Хатабала». արտասահմանից Tiflis (Caucase), Redaction «Chathabala». հեռագրի համար՝ Тифлисъ, «Хатабала».
Խմբագիր-հրատարակող՝ ԱՍՏ. ԵՐԻՑԵԱՆ
ա. (օ.մ.) 15—10

ՀԱՅՈՑ ԹԱՏՐՈՆ
ԱՐՏԻՍՏԻԿ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԹԱՏՐՈՆ
Երկուշաբթի, յունվարի 12-ին
Գ. ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆԻ բենեֆիսին
ՀԱՅ ԴԵՐԱՍԱՆԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ
կը ներկայացնէ
առաջին անգամ

ՅՈ՞ ԵՐԹԱՍ

Դրամա 6 գ. ըստ Սենկեվիչի վէպի
Թարգմ. Լ. Բաբայեանի
Մասնակցում է ամբողջ խումբը։
Սկիզբն է ճիշտ ժամը 8-ին
Երկուշաբթի, յունվարի 19-ին կը կայանայ
ՕՐ. ԱԴԱՄԵԱՆԻ բենեֆիսը։
Րեժիսոր՝ Ս. Քափանակեան
(ու. շ. կ.) ա. 17. 3—1

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԿՆԱՐԿ

Եւրոպական հողի վրա ծագած քաղաքական կնճիռները սկսում են մեղմանալ։ Պետութիւնների միջև համաձայնութիւններ են կայացվում Բօսնիայի և ուրիշ բալկանեան երկրների վերաբերութեամբ։

Եւ պէտք է ենթադրել, որ առանց սուր ընդհարումների և առանց պատերազմական գործողութիւնների կը յղկվեն այն անհարթութիւնները, որոնք առաջացել էին պետութիւնների միջազգային յարաբերութիւնների մէջ։

Անցեալ տարվանից ժառանգութիւն մնացած մի ուրիշ կարևոր քաղաքական հարց, այն է՝ Պարսկաստանի ներքին քաղաքական կազմութեան հարցը, մնացել է առկախ, անորոշ վիճակի մէջ։

Պարսկաստանը չէ խաղաղվում։

Սեփական նախաձեռնութեամբ և ոյժով նա չը կարողացաւ մինչև այժմ պետական կարգ հաստատել երկրի մէջ։

Արքունիքը ասում է, որ նա ցանկանում է անխախտ պահպանել սահմանադրութիւնը։

Յեղափոխական տարրերն էլ կռիւ են մղում, պահանջելով սահմանադրական կարգերի անմիջական գործադրութիւնը։

Մաքառող կողմերը մինչև այժմ անկարող եղան այնպիսի զիջումներ և համաձայնութիւններ կայացնել, որ պատերազմական գործողութիւնները դադարեցվեն։

Եւ Պարսկաստանին սպառնում է մի այնպիսի ելք, որից մինչև այժմ պետութիւնները քաշվում էին և զգուշանում։

Այն է՝ եւրոպական միջամտութիւն։

Ռուսաստանի և Անգլիայի առաջ մի քանի անգամ այդպիսի մի ելքի գաղափարը հանդէս է եկել, բայց նրանք միշտ խուսափել են այդ քայլն անելուց, յոյս կապելով որ պարսիկ ժողովրդին կաջողվի սեփական ոյժով և հեղինակութեամբ լուծել իր ներքին խնդիրները։

Սակայն մինչև այժմ Պարսկաստանը ներկայացնում է մի քաօսական դրութիւն, որից վնասվում են թէ բուն պարսկական ժողովրդի շահերը և թէ եւրոպական պետութիւնների առևտրական և արդիւնագործական շահերը։

Եթէ պարսկական ազգը ցանկանում է տեսնել իր երկիրը այնպէս խաղաղված և կանոնաւոր զարգացման հողի վրա կանգնած, որ թէ ներքին կեանքը վերսկսվի և թէ արտաքին յարաբերութիւնները բարւոքվեն և ուրեմն այլևս առիթ չը լինի եւրոպական միջամտութեան, այն ժամանակ նա պարտաւոր է ամեն ջանք գործ դնել սեփական ոյժերով լուծելու իր ներքին պառակտումները։

Այլապէս, երբ պետութիւնները կը միջամտեն և իրանց հեղինակութեամբ կը հաստատեն կարգ ու կանոն երկրի մէջ, այլ ևս ուշ կը լինի զղջումը, իսկ պատասխանատուութեան հարցը տեղի ունեցած դրութեան վերաբերութեամբ։

Այդ պատասխանատուութեան զգացմունքը պէտք է թելադրէ օր առաջ սթափվել և էական քայլեր անել խաղաղութիւնը վերականգնելու համար։

Պարսկաստանի սահմաններում ապրող թէ պարսիկ և թէ միւս ցեղերին պատկանող ազգերի ու համայնքների պարտաւորութիւնն է չենթարկել երկիրը չափազանց մեծ քաղաքական փորձութիւնների և անհրաժեշտ չը դարձնել միջազգային միջամտութիւնը։

Ռուսաստանը և Անգլիան, այլ և մնացած պետութիւնները խուսափել են այդ միջամտութիւնից։ Եւ միթէ ինքը Պարսկաստանը ցանկանում է շարունակել իրերի դրութիւնը այնպէս, որ յետոյ միջազգային հեղինակութիւնը գայ անօրինելու կարգ ու կանօն։

Ա. Քալանթար

ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ՀԱՐՑԱՊՆԴՈՒՄԻ ՇՈՒՐՋԸ

—

Պատգամաւոր Գեգէչկօրին նիւթեր է ժողովել Պետական Դումայում հանդէս գալու համար, երբ աջակողմեանները կրկին հարցապնդում ուղղեն կովկասեան գործերի առիթով։

—

Կովկասի Փոխարքայ կոմս Ի. Ի. Վորօնցով-Դաշկովի անունով դարձեալ ստացվել են համակրական հեռագիրներ պուրիշկեվիչեան բարբաջանքների դէմ Վլադիկավկազից՝ Կովկասի լեռնցիների կողմից, Բաթումի շրջանի մահմեդական ազգաբնակութեան կողմից, Թեմիրխան-Շուրայի մահմեդականներից, Ղզլարի քաղաքային դումայի կողմից և այլն։

—

Սկզբնական որոշումը՝ Պետերբուրգ կանչել Կովկասի Փոխարքայի դիւանապետ Պետէրսօնին բացատրութիւններ տալու համար, «Н. Русь»-ի ասելով, այժմ փոխված է։ Եւ եթէ աջակողմեանները կը շարունակեն պնդել իրանց հարցապնդումների վրա և կառավարութեան ցանկութեան հակառակ նրանց քննութիւնից չեն վերցնի, այդ դէպքում մտադրութիւն կայ յանձնարարել ներքին գործերի մինիստրի օգնականներից մէկին, ամենայն հաւանականութեամբ Կրիժանօվսկուն, պատասխանել միանգամից բոլոր հարցապնդումներին մօտաւորապէս այսպէս.

«Կառավարութիւնը, հարցապնդումների մէջ յիշատակված փաստերը քննելով, հաւաստիանալով որ նրանք բոլորը միանգամայն անհիմն են, յայտնում է Պետական Դումային, որ Կովկասում կարգ ու կանօն և օրինականութիւն մտցնելու համար Փոխարքան ձեռք է առել և ձեռք է առնում համապատասխան միջոցներ։ Իսկ բոլոր հարցապնդումները, բացասական վերաբերմունք զարթեցնելով ազգաբնակութեան մէջ դէպի տեղական իշխանութիւնները, կառավարութեան կարծիքով, անցանկալի երևոյթներ են առաջ բերում և կանգնեցնում են տեղական իշխանութիւնների գործունէութիւնը երկիրը հանգստացնելու ասպարէզում և յապաղեցնում են կառավարութեան ընդգծած մի շարք բարենորոգումների գործադրութիւնը Կովկասում»։

—

Դեկտեմբերի 31-ին Արմաւիրից, 200 մարդու ստորագրութեամբ, առանց ազգի խտրութեան, համակրական հեռագիրներ են ուղարկված Փոխարքայի, նրա զինւորական մասի օգնականի և դիւանատան կառավարչի անունով։ Բացի դրանից՝ հեռագիրներ են ուղարկված Դումայի նախագահին, դումայական ֆրակցիաների բոլոր լիդէրներին, մինիստր-նախագահին և բարօն Նօլդէին, բողոքելով Պուրիշկեվիչի ոտնձգութիւնների դէմ։

—

Փոխարքայ կոմս Վօրօնցով-Դաշկօվ հեխա Սիօն վարդապետին, վերջինի ուղարկած հեռագրի առիթով.

«Սրտագին շնորհակալութիւնս եմ յայտնում ձեր հօտին և ձեզ՝ նոր տարվայ շնորհաւորութեան և բարի իղձերի համար»։

Իսկ Արմաւիրից խփած հեռագրին ի պատասխան, պ. Զ. Բալուղեանը ստացել է հետևեալ հեռագիրը.

«Կինս և ես սրտագին շնորհակալ ենք ձեզ և բոլոր ստորագրողներին շնորհաւորութիւնների և արտայայտված զգացումների համար։ Կոմս Վօրօնցով-Դաշկով»։

ՎԵՐՋԻՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

—

«Нов. Зак.» օրաթերթում կարդում ենք հետևեալ լուրը. «Ռուսաց դեսպան Զինօվիևը յայտնեց Բ. Դրան, որ ռուսաց կառավարութիւնը հաստատել է Իզմիրլեանի ընտրութիւնը ամենայն հայոց կաթողիկոսութեան պաշտօնում»։ («О. П.»)

Չը գիտենք, ռուս թերթի այս լուրի աղբիւր՝ «О. П.»-ի հեղինակը որտեղից է վերցրել այս ուրախալի աւետիքը, բայց, որքան յայտնի է, Իզմիրլեանի հաստատութեան տեղեկութիւնը պաշտօնապէս ուղարկվելու է նախ Էջմիածին, որպիսի տեղեկութեան հայ ժողովուրդը դեռ սպասում է սրտատրոփ։

—

Պարիզ, 4 յունվարի

Պատգամաւորների պալատում Ժօրէսը իր ճառով կանգ առաւ միջազգային քաղաքականութեան վրա, ողջունեց Պիշօնի զսպված գործելակերպը բալկանեան հարցում և գոհունակութիւն յայտնեց, որ Գերմանիան նոյնպէս գործեց խաղաղութեան օգտին։ Ռուսաստանը, Ժօրէսի կարծիքով, ամեն միջոցներից օգտվեց իր պրեստիժը սլաւօնական ժողովուրդների աչքում վերականգնելու համար։ («Հ. Գ.»)

—

Պարիզ, 6 յունվարի

Պատգամաւորների ժողովում շարունակվում էին վիճաբանութիւններ Մարօկկօյի մասին հարցապնդման առիթով։ Ժօրէսը երկիւղ յայտնեց, որ Ֆրանսիայի հաշտարար և անշահասէր քաղաքականութիւնը Մարօկկօյում, որը աշխատում է դիւրացնել Ֆրանսիայի և Գերմանիայի մերձաւորութիւնը, ընդհարվում է Գերմանիայի ղեկավարող շրջանների թշնամական դիւանագիտութեան հետ։ Պատգամաւոր Դէնիկօշէնը նոյնպէս յարձակվում էր կառավարչական քաղաքականութեան վրա։ Մինիստր Պիշօնը յայտնեց, որ ինքը կողմնակից է միջնորդ դատարանի քննութեանը, հեգնաբար խօսեց Ժօրէսի գուշակութիւնների մասին, մանաւանդ այն խօսքերի մասին, որ իբրթէ եւրոպական խաղաղութեանը վտանգ է սպառնում Ֆրանսիայի գործողութիւնների պատճառով Մարօկկօյում։ Պիշօնը մեծ վստահութիւն ունի դէպի եւրոպական խաղաղութեան պահպանումը, որը Ֆրանսիայի մշտական հոգածութեան առարկան է։ Եռախտագիտութեամբ է նա խօսում Ֆրանսիայի բարեկամների և դաշնակիցների մասին. Անգլիան տալիս էր միշտ իր խաղաղասիրութեան ապացոյցները, իսկ Ռուսաստանը երբէք չէր դադարում համաձայնութեան մէջ լինելուց Ֆրանսիայի հետ։ Պատգամաւորների ժողովը 380 ձայնով 98-ի դէմ ընդունեց հերթական գործերին անցնելու բանաձևը, վստահութիւն յայտնելով կառավարութեանը, և 459 ձայնով 67-ի դէմ հաւանութիւն տուեց լրացուցիչ կրէդիտներին Մարօկկօյի համար։

—

Բեռլին, 7 յունվարի

Լանդտագում, իր ճառի մէջ Բիւլօվը շօշափեց ներքին քաղաքականութեան բոլոր հարցերը։ Քաղաքական վարչութեան պաշտօնեաների մասին նա յայտնեց, թէ պահանջում է նրանցից, որ նրա խօսքերը լսվեն ... ու նկատվեն. պաշտօնէութիւնը չը յարուցանեն կայսրի կողմից հաւանութիւն գտած կառավարութեան քաղաքականութեան մէջ, այլ և ցոյց տան նրան աջակցութիւն և յենարան. Նա թոյլ չի տայ, որ պաշտօնեաները հնարաւոր համարեն վարել քաղաքականութիւնը իրանց հաշւին։ Մեծ տպաւորութիւն գործեցին կանցլերի բացատրութիւնները միապետի վերաբերմամբ։ Նա շեշտեց մանաւանդ, որ նոյեմբերեան ծանր օրերին նա գործեց իբրև իսկական արքայական (րօյալիստ), ամբողջ մինիստրութեան և դաշնակցական խորհրդի հետ համաձայնութեամբ։ Սակայն նրա պարտքն է աշխատել, որ թագակրի և երկրի ցանկութիւնների ու զգացումների միջև այնպիսի պառակտումն չը ծագէ, որ կարողանայ աղէտալի լինել երկու կողմերի համար։ Ուստի նա թոյլ չի տայ մոլորեցնել իրան լրագիրների անհեռատես և գաւաճան յօդուածներով, բամբասանքներով և կամարիլիայի մասին զրոյցներով։ Եզրափակելով իր խօսքը՝ Բիւլօվը կանգ առաւ սօցիալ-դեմօկրատների հանդէպ ունեցած յարաբերութիւնների վրա և ցաւ յայտնեց, որ բիւրգէրական կուսակցութիւնները բաւականաչափ չեն պաշտպանում կառավարութիւնը սօցիալ-դեմօկրատների դէմ մղած կռւի մէջ և իրանց չափազանցութիւններով ու ամեն բան քննադատելու ձգտումով թուլացնում են իշխանութեան հեղինակութիւնը։ Ճառը մեծ հաւանութիւն գտաւ։ («Հ. Գ.»)

—

Բեռլին, 6 յունվարի

Լանդտագում լիքն են ամբիօնները և պատգամաւորների նստարանները։ Բիւջէտի քննութեան ժամանակ իշխան Բիւլօվը մի ճառ արտասանեց, որի մէջ խօսում էր իր վերաբերմունքի մասին դէպի միապետը. մատնացոյց արեց, որ կայսերական կանցլերի պարտաւորութիւնն է համարում պատասխանատու լինել թագակրի համար. երբ նա այլ ևս կարող չի լինի պատասխանատու լինել միապետի խօսքերի համար, այն ժամանակ կը խնդրէ հրաժարական տալ։ Իր ճառի վերջում Բիւլօվ մատնացոյց արեց Պրուսիայի՝ յատուկ խնայողութեան անհրաժեշտութեան վրա։ («Հ. Գ.»)

—

Բեռլին, 3 յունվարի

Րէյխստագը որոշեց բանւորների պալատների օրինագիծը յանձնել մասնաժողովի։ Համարեա բոլոր կուսակ-

ցութիւնների հռետորները խօսեցին յօգուտ օրինագծի: («Հ. Գ.»)

Բեռլին, 3 յունվարի

«Ձիւդ-Դէյչէ-Ռէյխսը» խորհուրդ է տալիս Բուլղարիային շուտով համաձայնութեան գալ Թիւրքիայի հետ, որովհետև այդ՝ բոլոր պետութիւնների ցանկութիւնն է: («Հ. Գ.»)

Ստոկհոլմ, 3 յունվարի

Գահական ճառում, որ կարդաց այսօր Թագաւորը ռիկստագի բացման առիթով, մատնանշվում է, որ Շվեդիայի և օտարազգի պետութիւնների միջև յարաբերութիւնները չափազանց գոհացուցիչ են, որի մասին վկայում են օտարազգի պետութիւնների ներկայացուցիչների այցը Ստոկհոլմ, նաև Թագաւորի ճանապարհորդութիւնը արտասահման: Մշակված օրինագծերի Թւում գահական ճառը խօսում է նոր ընտրողական օրէնքի նախագծի, դատավարութեան կանոնաւորման մասնաժողովի մասին և այլն: («Հ. Գ.»)

Ստոկհոլմ, 3 յունվարի

Ռիկստագ մտցրած բիւջէն 228 միլիոն կրօն գումարի է. դեֆիցիտը հաշւված է 3 միլիոն: («Հ. Գ.»)

Բուդապեշտ, 7 յունվարի

«Կոր. Բիւրօն» հաղորդում է. «Ղեկավար շրջաններում դրականապէս խօսում են, որ մի քանի մինիստրների հրաժարականի լուրերը, նաև այն, որ իբր համամինիստրական ճգնաժամ է սպասվում, անհիմն են:

«Ծագած տարաձայնութիւններն այն աստիճան աննշան են, որ չեն կարող ազդել կաբինէտի միաբանութեան վրա»: («Հ. Գ.»)

Վիէննա, 6 յունվարի

«Կորրէսպօնդէնց Բիւրօյին» հաղորդում են Բէլգրադից. «Որովհետև արմատական երկու կուսակցութիւններն ևս չը կարողացան մինչև երեկոյեան ժամը տասը—Թագաւորի տւած պայմանաժամը—համաձայնութեան գալ կաբինէտի կազմի մասին, ուստի անաջողութեան մատնված է համարվում Պրոտիչի կոմբինացիան: Թագաւորն այդ պատճառով երևի կը մերժի Վէլիմիրովիչի կաբինէտի հրաժարականը: Կաբինէտը «վայելում» է՛ [illegible] և Թէ սկուպշչինայի վստահութիւնը»:

«Կորրէսպօնդէնց Բիւրօյին» հաղորդում են Սոֆիայից. «Վերջին օրերս մեծ պետութիւնների ներկայացուցիչները պահանջկոտ քայլեր արեցին բուլղարական կառավարութեան առաջ դրդելու նրան մեծացնել, Թիւրքիայի առաջարկութեան համաձայն, վարձատրութեան գումարները Արևելեան Ռումէլիայի համար. նոյնպէս քայլեր են արված Բ. Դրան առաջև դրդելու նրան, որ աւելի ևս զիջող լինի Բուլղարիայի վերաբերմամբ: Պաշտօնական շրջանները հաւատացնում են, որ Բուլղարիան հակամէտ է մեծացնել գումարը, եթէ պետութիւնները կազդեն արտասահմանեան բանկերի վրա, որպէսզի Բուլղարիան կարողանայ արտաքին փոխառութիւն կապել նպաստաւոր պայմաններով»: («Հ. Գ.»)

Վիէննա, 7 յունվարի

«Կոր. Բիւրօյին» հաղորդում են Կ. Պոլսից, որ Բ. Դրան հրամանները բոյկոտի դէմ մինչև այսօր անհետևանք են մնում: Պալլավիչինին նորից դիմումներ արեց Բ. Դրան. մեծ վեզիրը նորից հրամաններ ուղարկեց այդ գործի համար:

Սերաէվից հաղորդում են, որ ճիշտ չէ սլաւ լրագիրների այն լուրը, Թէ իբր զօրագնդերից մէկի պահակը անցել է չերնոգորեան սահմանը, ենթարկվել է չերնոգորեան զօրքերի յարձակման և 4 աւստրիացի զինւորներ ծանր վիրաւորված են: Սահմանագլխի վրա ամեն տեղ հանգստութիւն է: («Հ. Գ.»)

Բէլգրադ, 3 յունվարի

Թագաւորը ժողովի գումարեց սկուպշչինայի պրեզիդիումին մինիստրական ճգնաժամի առիթով խորհրդակցելու համար: («Հ. Գ.»)

Բէլգրադ, 3 յունվարի

Սկուպշչինայի նստաշրջանը վերսկսվեց: Վէլիմիրովիչի կաբինէտը կրկին ներկայացրեց հրաժարականի խնդրագիր: («Հ. Գ.»)

Ցէտինէ, 4 յունվարի

Իշխան Նիկոլայի հրաժարականի լուրերը մտացածին են: («Հ. Գ.»)

Վարշավա, 3 յունվարի

Գիշերս ձերբակալվեցին երկու երիտասարդներ, որոնց մօտ գտնվեցին 500,000-ից աւելի րուբլի: («Հ. Գ.»)

Հէլսինգֆօրս, 4 յունվարի

Ֆինլանդիայում յօգուտ Իտալիայի փասվածների ժողոված գումարներից իտալական նպաստամատոյց յանձնաժողովի նախագահին ուղարկվեց 36,737 րուբլի: («Հ. Գ.»)

Պէկին, 4 յունվարի

Անգլիական և հիւսիս-ամերիկական դեսպանները հաւաստիացում ստացան պրինց Չինից, որ Իւանշիկային պաշտօնից հեռացնելը մազի չափ անգամ չի ազդի չինական քաղաքականութեան վրա: («Հ. Գ.»)

Դինվէր (Կոլորադօ), 3 յունվարի

Դինվէր-Ռէօգրանդէ երկաթուղագծի վրա ճանապարհորդական գնացքը ընդհարվեց միւս գնացքի հետ: 18 ճանապարհորդներ սպանվեցին, 30 հոգի վիրաւորվեցին: («Հ. Գ.»)

ԻՏԱԼԻԱՅԻ ԱՂԷՏԸ

Ինչպէս մեր ընթերցողները գիտեն, Պետերբուրգում, Պետական Դումայի նախագահի ամուսին՝ տիկին Խոմեակովայի նախագահութեամբ կազմվել է մի կոմիտէտ դրամական նուէրներ հանգանակելու երկրաշարժից փասված Սիցիլիայի և Կալաբրիայի աղէտեալների օգտին: Տիկ. Խոմեակովան դիմել է Կովկասի Փոխարքայի ամուսին՝ ստատս-տիկին կոմսուհի Ե. Ա. Վօրօնցօվա-Դաշկօվային և խնդրել է աջակցութիւն ցոյց տալ՝ հանգանակութիւն կատարելու նաև Կովկասում: Փոխարքայի ամուսինը, հաճութեամբ ընդունելով, յայտարարել է, որ նուէրները ընդունվում են պալատում ամեն օր, ժամը 2—4 կէսօրից յետոյ:

«Մշակը» առաջինն եղաւ, որ յորդոր կարդաց հայ հասարակութեան անտարբեր չը մնալ դէպի Իտալիայի աղէտը և իր լուման ևս ձգել այն մեծ գանձանակի մէջ, ուր աշխարհիս ամեն կողմերից Թափվում են առատ նուէրներ: Եւ մենք ուրախ ենք, որ մեր յորդորը արձագանք գտաւ և մի քանի անձինք արդէն ուղարկել են մեզ իրանց նուէրները: Ախալցխայից, յաջորդ Սիոն վարդապետը, ուղարկելով մեզ նոյնպէս 3 րուբլի, իրաւամբ յիշեցնում է, որ Իտալիան եղել է այն [illegible] Թիւնը, այն երկիրը, որտեղից հայութեան համար երևան են եկել Բագրատունին, Այվազովսկին, Ալիշանը, Նար-Բէյը: Ի հարկէ, մենք չենք կարող մոռանալ Հայաստանի սովեալներին, բայց, ինչպէս ճիշտ նկատում է Սիոն վարդապետը, «զայն պարտ է առնել և զայս չը Թողուլ»:

«Մշակի» խմբագրութիւնը իր ստացած և ստանալի նուէրները յօգուտ Իտալիայի աղէտեալների կը հասցնէ կոմսուհի Վօրօնցօվա-Դաշկօվային:

ԹԻՒՐՔԻԱՅԻ ՇՈՒՐՋԸ

Կ. Պոլիս, 4 յունվարի

Սուլթանը տկար է: Սէլամլըքը կայացաւ. յունվարի 15-ի ընդունելութիւնները յետաձգվեցին: («Հ. Գ.»)

Վիէննա, 4 յունվարի

«Կոր. Բիւրօյին» հեռագրում են Կ. Պոլսից. «Պալլավիչինին մի քանի ժամ խօսակցեց մեծ վեզիրի և արտաքին գործերի ու առևտրի մինիստրների հետ»: («Հ. Գ.»)

Կ. Պոլիս, 7 յունվարի

Երէկ Զմիւռնիայում և ուրիշ տեղերում զգացվեց ուժեղ երկրաշարժ, որ Զմիւռնիայում վնաս չը պատճառեց. Մինէժէնում (?) քանդվեցին 6 տուն, Ֆօչադինում սպանվեցին 12 մարդ, մի քանիսը վիրաւորվեցին: («Հ. Գ.»)

Կ. Պոլիս, 7 յունվարի

Պատգամաւորների պալատ: Լսվեցին մի շարք հարցապնդումներ: Ի միջի այլոց ընդունվեցին երկու հարցապնդումներ, մէկը Մակէդոնիայի անկարգութիւնները ճնշելու միջոցներ ձեռք առնելու մասին, միւսը Պարսկաստանին սահմանակից Թիւրքական գիւղերը պարսիկ յեղափոխականների բռնութիւններից պաշտպանելու մասին: Միաձայն մերժվեց առաջարկութիւնը՝ խնդրել սուլթանից իր ձեռք բերած հարստութիւնները յանձնել ժողովրդին: («Հ. Գ.»)

Կ. Պոլիս, 7 յունվարի

Երուսաղէմում դրութիւնը բարդացել է: Պատրիարքարանը գրաւել են արաբները, որոնք դուրս են քշել յոյներին: Այնտեղ ուղարկվեց Թիւրքական քննիչ մասնաժողով: («Հ. Գ.»)

Կ. Պոլիս, 6 յունվարի

Ի միջի այլ հարցապնդումների պատգամաւորների ժողովը ընդունեց Բաղդադի պատգամաւորի հարցապնդումը Բաղդադի երկաթուղու կառուցման գործի դրութեան մասին, նոյնպէս և այն մասին, Թէ գոյութիւն ունի՞ արդեօք ռուս-Թիւրքական դաշնագիր, որը սահմանափակէր Թիւրքիայի իրաւունքները երկաթուղիների կառուցման վերաբերմամբ Փոքր-Ասիայի հիւսիսային մասում: Հարցապնդման քննութիւնը նշանակված է յունվարի 17-ին: («Հ. Գ.»)

Կ. Պոլիս, 6 յունվարի

Ոստիկանութեան մինիստրը հրաժարական տուեց, որը դեռ չէ ընդունված: «Իկդամը», պատասխանելով «Новое Время» լրագրին, նրա յօդուածը աւստրօ-Թիւրքական համաձայնութեան մասին համարում է անհամապատասխան Ռուսաստանի բարի տրամադրութեանը Թիւրքիայի վերաբերմամբ և ասում է, Թէ լրագիրը մոռացել է, որ Թիւրքիան, պարտաւորված լինելով զբաղվել ներքին շինարարութեամբ, անհրաժեշտօրէն պէտք է խուսափի արտաքին բարդութիւններից: («Հ. Գ.»)

Կ. Պոլիս, 6 յունվարի

Պատասխանելով այն նամակին, որ ուղարկել էր «Թանինի» խմբագրութեանը «Бирж. Вѣд.» լրագիրը, «Թանինը» Թիւրք-ռուսական համաձայնութիւնը, եթէ դա կը կայանայ, համարում է քսաներորդ դարի ամենամեծ երախտիքը, խորհուրդ է տալիս կօմիտէտներ կազմակերպել երկու երկրներումն ևս փոխադարձ մերձաւորութեան համար ուսումնական ճանապարհորդութիւնների, գրականական գործերի Թարգմանութեան, դասախօսութիւնների միջոցով: «Թանինը» բաւական յոռետեսութեամբ է խօսում բալկանեան դաշնակցութեան մասին և նրա իրագործումը կախված է համարում բուլղար-Թիւրքական յարաբերութիւնների բարւոքումից: («Հ. Գ.»)

Կ. Պոլիս, 6 յունվարի

Աւստրօ-Թիւրքական համաձայնութեան արձանագրութիւնը կը ստորագրվի, երբ Վիէննան հաւանութիւն կը տայ յունվարի 5-ին վերջնականապէս մշակված նախնական արձանագրութեան: Աւստրիան պարտաւորվում է միանուագ վճարել 2 և կէս միլիոն Թիւրքական ֆունտ, միացված նահանգներում պահպանել մահմեդականների կրօնական կապը Ստամբոլի շէյխ-իւլ-իսլամի հետ, Բոսնիայի և Հերցեգովինայի ազգաբնակութեանը եռամեայ ժամանակամիջոց տալ՝ ընտրելու կամ նախկին հպատակութիւնը պահելու հպատանալ և Թոյլ տալ մահմեդական հոգևորականութեանը յիշել մզկիթներում սուլթանին, որպէս մահմեդականների կրօնապետի: Աւստրիահպատակութիւն ընդունողները պարտաւոր են ենթարկվել տեղական այն օրէնքներին, որոնք կը մշակվեն միացված նահանգների համար: Աւստրիան համաձայնվում է, եթէ ուրիշ պետութիւններն ևս կը համաձայնվեն, փակել իր փոստային հիմնարկութիւնները Թիւրքիայում, նոյնպէս և այն բանին, որ Թիւրքիան մեծացնէ ներմուծային մաքսահարկերը մինչև 15 տոկոս՝ կապիտուլացիաները վերացնելու համար: Ալբանական կաթոլիկների վրա աւստրիական հովանաւորութեան վերացման հարցի քննութիւնը յետաձգված է:

Արտաքին գործերի մինիստրը հաղորդեց Պետերբուրգի Հեռագրական Գործակալութեան ներկայացուցչին, որ Սերբիային և Չերնոգորիային վարձատրելու հարցը, որ դրել է Թիւրքիան կոնֆերենցիայի պրօգրամում, չը քննվեց աւստրօ-Թիւրքական բանակցութիւնների ժամանակ, որովհետև վճռվում էին միայն անձնական տարաձայնութիւններ, սակայն Թիւրքիան ամենևին չէ հրաժարվում իր դրած պահանջից. նա կը կազմի կոնֆերենցիայի քննութեան առարկայ: («Հ. Գ.»)

Վիէննա, 6 յունվարի

«Կորրէսպօնդէնց Բիւրօյին» Կ. Պոլսից հաղորդում են, որ մինիստրների խորհուրդը միայն մի քանի աննշան փոփոխութիւններ մտցրեց աւստրօ-Թիւրքական համաձայնութեան արձանագրութեան մէջ: Աւստրիական դեսպանը յունվարի 5-ին ուղարկեց նախագիծը Վիէննայի հաւանութեանը: («Հ. Գ.»)

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻ ԳՈՐԾԵՐԸ

Պետերբուրգ, 7 յունվարի

Պարսկաստանից ռուս Թղթակից բուլղարահպատակ Պանովին (ծածկանուն Տան) արտաքսելու առիթով հրատարակված է հետևեալը.

«Պանովը նոյեմբերի 27-ին Պետերբուրգի և Մոսկվայի լրագիրներից երկուսին հեռագիրներ ուղարկեց, որով հաղորդեց, որ նրան աջողվեց գտնել շահի այն հեռագրի պատճէնը, որով իբրև պատուիրագրվում է Էյն-ուդ-Դովլէին զինւորներից խմբեր կազմել, որոնք Սաթթար-խանի կողմնակիցների անուան տակ պէտք է յարձակվեն Ատրպատականում ապրող օտարազգիների և ռուսաց սահմանագլխային գիւղերի վրա, անկասկած դրանով ռուսական կառավարութեան կողմից ակտիվ գործողութիւններ յարուցանելու նպատակով Թաւրիզի յեղափոխականների դէմ:

«Իմանալով այդ մասին, շահը, չափազանց վիրաւորվելով իր վրա բարդված մեղադրանքներից, իր ադիւտանտին ուղարկեց ռուսական միսսիան կտրուկ խնդիրքով՝ հեռացնել Պանովին Պարսկաստանից:

Պանովին նպատակ ունենալով հնարաւորութիւն տալ ապացուցանել իր ասածները, միսսիան առաջարկեց նրան որոշ ժամանակում ներկայացնել շահի՝ Էյն-ուդ-Դովլէին ուղարկած հեռագիրը: Պանովը սակայն ոչինչ չը կարողացաւ ներկայացնել: Այն ժամանակ, նաև նկատի առնելով շահի յամառ պահանջը, Թէհրանի ռուսաց հաւատարմատարը առաջարկեց նրան հեռանալ Պարսկաստանից:

«Այդ միջոցը բուլղարահպատակի վերաբերութեամբ գործադրելը բացատրվում է նրանով, որ 1907 Թ. դեկտեմբերին բուլղարական կառավարութիւնը խնդրեց ռուսականին իր հովանաւորութեան տակ առնել Պարսկաստանում գտնվող բոլոր բուլղարներին»: («Հ. Գ.»)

Լոնդօն, 4 յունվարի

Րէյտերի գործակալութեան տեղեկութիւնների համաձայն, անգլիական կառավարութեանը ոչինչ յայտնի չէ ռուսական որևէ նոր առաջարկութեան մասին Պարսկաստանի վերաբերեալ: Բայց ինչ տեսակի էլ որ լինեն արտայայտված նախաձեռնութիւնների մանրամասնութիւնները, կարելի է յամենայն դէպս յայտնել, որ երկու կառավարութիւնների միակ ջանքն է այնպիսի բարենորոգումներ գործադրել, որոնք կարող կը լինեն վերջ դնել Պարսկաստանի այժմեան անբաւարար դրութեան: («Հ. Գ.»)

Ուրմիա, 7 յունվարի

Սալմաստից հաղորդում են, որ Իգաթուլլա-Սալարը երկու անգամ յարձակումն գործեց Դիլմանի վրա, բայց ջարդվեց և, Թողնելով կռւի դաշտում շատ վիրաւորներ և սպանվածներ, նահանջեց դէպի Շէքերիազի գիւղը: Նրա զօրքի մի մասը փախուստ տւաւ: Դիլմանում գտնվում է կապիտան Մուխլիս-էֆէնդին 10 ասկէրներով: («Հ. Գ.»)

Լոնդօն, 6 յունվարի

«Րէյտերի» տեղեկութիւնների համեմատ, անկանոն է այն հաղորդագրութիւնը, Թէ Անգլիան համաձայն է պարսկական փոխառութեանը: Կառավարութիւնը տեղեկութիւն ունի, որ մի քանի առաջարկութիւններ պարսկական րէֆօրմների վերաբերմամբ մշակել էր Ռուսաստանը, սակայն դեռ ևս չեն ստացված Լոնդօնում: Րէյտէրին հաղորդում են, որ այդ առաջարկութիւնները ըստ իրանց էութեան մերժում են միջամտութեան հնարաւորութիւնը: («Հ. Գ.»)

Լոնդօն, 6 յունվարի

«Թայմս» լրագիրն ասում է. «Պարսկաստանի ամբողջ կառավարչական մեխանիզմը քայքայվում է: Քայքայման դրութեան մէջ գտնվող արևելեան պետութիւնները կատարելապէս անտանելի երևոյթ են ներկայացնում քաղաքակիրթ հարևանների համար, պարունակելով իրանց մէջ լուրջ վտանգի հնարաւորութիւն: Ըստ երևոյթին ամենից շատ անհրաժեշտութիւն է զգացվում, որ Անգլիան և Ռուսաստանը կարական կերպով մատնանիշ անեն, որ շահը իր ճակատագրին կենթարկվի, եթէ չի ղեկավարվի իրան արված յաճախակի խորհուրդներով: Պարսկական գանձարանը դատարկ է, շահը չէ կարող Եւրոպայում մի կօպէկ փող ստանալ առանց անգլիական և ռուսական կառավարութիւնների համաձայնութեան: Մենք հաւատացած ենք, որ այդ համաձայնութիւնը կը պարունակի շատ խիստ պայմաններ, այն է՝ մէջլիսի վերականգնումը, կանոնաւոր բիւդժէտի սահմանումը, մի շարք րէֆօրմներ մտցնելը վարչութեան շրջանում»: («Հ. Գ.»)

Թաւրիզ, 29 դեկտեմբերի

Տեղս ստացված մի հեռագրով յայտնում են, որ Մակուի խանի բանակը մօտենում է Ջուլֆային, որը գրաւված է սահմանադրականներից:

Այնտեղի անգլիական հեռագրատան գործակալը ակնարկելով դրութեան լրջութիւնը, վտանգից գերծ մնալու համար, խնդրում է Թաւրիզի վարչութիւնից՝ Թոյլատրել իրան անցնել ռուսաց սահմանը: Մանրամասնութիւններ չը կան:

Տեղիս դրութեան մէջ փոփոխութիւն չը կայ: «Լալա» գիւղը գտնվում է սահմանադրականների ձեռքում: Այդ գիւղը կարող է մեծ արգելք դառնալ Էյն-ուդ-Դովլէի և Սամադ խանի բանակների միացման:

Մի քանի օր առաջ Ուրմիի Թիւրքաց հիւպատոսարանի մի պաշտօնեան, որը քաղաքիցս իր Թիկնապահով վերադառնում էր Ուրմի՝ իր պաշտօնատեղին, ճանապարհին ենթարկվել է յարձակման. ըստ ոմանց սպանված է, ըստ ոմանց վիրաւոր:

Քաղաք է հասել իր Եւրոպայի ճանապարհորդութիւնից նախկին մէջլիսի անդամ Աղա Սէիդ Հասան Թաղիզադէն:

Այսօր մէչեդում մեծ ժողով կար, ուր խօսեց յայտնի հռետոր Միրզա Հասանը, որը կոչ էր անում հասարակութեանը զոհվել «ազատութիւն կամ մահ» դրօշին:

31 դեկտեմբերի

29-ին սպասվող պօստը չը ստացվեց: Կառավարականների յարձակմանն է ենթարկվել Ջուլֆայից այս կողմը 28 վերստի վրա: Հակառակ տարածված լուրերի, որ կառավարականները կողոպտելուց և պէտք եղած Թղթերը և նամակները վերցնելուց յետ արձակել են, դեռ մինչև օրս քաղաք հասնելու լուրը չը կայ:

Այսօր լուր կայ, որ Ջուլֆան գրաւված է կառավարականներից. այսպիսով ժամանակաւոր միակ հաղորդակցութեան ապահով գիծը ևս վտանգվեց:

Սահմանադրականները շարունակ ուժեր են ստանում: Քաղաքը յուսահատական և ճակատագրական պայքար կամայ-ակամայ պիտի ունենայ: Այն համոզումը, որ կառավարութիւնը եթէ քաղաքը վերցնէ՝ պիտի ջարդէ սահմանադրական համարվածներին, ստիպում է ամենքին կառչել յուսահատական կռւին: Յամառ կերպով տարածված լուր կայ, որ երբ Սամադ խանը իր հրոսակներին խոստացել է, Թաւրիզը վերցնելուց յետոյ, ամբողջ քաղաքը 14 օր ենթարկել յիշեալների կամայականութեանց և ընչաքաղցութեանց... Այսպիսի ապագայութիւնից յետոյ բնական է քաղաքացիների բռնելիք դիրքը:

Թաղի-զադէն խօսում է մզկիթներում, յորդորում է ձեռք վերցնել շահատամիստութիւնից, անկեղծօրէն գործին նուիրվել:

Պօստի կողոպտման առիթով «Անջումանը» դիմեց օտարազգի հաստատութիւնների վարչութեան, մատնանշելով կառավարականների վարմունքը, որով փասված են և օտարահպատակների շահերը:

Իրօ

ՆՕԲԷԼԻ ՄՐՑԱՆԱԿԸ ԽԱՂԱՂՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

Ինչպէս յայտնի է, ամեն տարի Նօբէլի կտակած գումարների տոկոսիքով մրցանակներ են տրվում այն անձանց, որոնք գիտութեան զանազան ճիւղերի մէջ նշանաւոր գիւտեր կամ աշխատութիւններ են կատարել, և այն խաղաղասէրներին, որոնք համաշխարհային խաղաղութեան գաղա- [illegible] համար: Այդ մրցանակները կազմում են բաւական խոշոր գումար: Խաղաղութեան մրցանակը կազմում է 200,000 ֆրանկի մի գումար:

Այժմ եւրոպական լրագիրները հաղորդում են, որ 1908 Թ. դեկտեմբերի 10-ին մրցանակաբաշխ յանձնաժողովը յատկացրել է խաղաղութեան մրցանակը երկու նշանաւոր խաղաղասէրների, տալով ամեն մէկին մրցանակի կէսը, այն է պ. Ֆրեդերիկ Բայէրին, որ խաղաղութեան միջազգային բիւրօյի պատւաւոր նախագահն է, և պ. Արնօլդսօնին, որ սկանդինավեան նշանաւոր խաղաղասէր գրող է և շատ է աշխատել խաղաղութեան պահպանութեան համար Շվէդի և Նորվեգիայի միջև:

Ֆրեդերիկ Բայէրը խաղաղասէրների բանակի և սպայակոյտի վետերաններից մինն է, միևնոյն ժամանակ խաղաղասիրութեան ամենահեղինակաւոր ներկայացուցիչը Սկանդինաւիայում: Եւ մենք, որ մի քանի անգամ համաշխարհային խաղաղութեան կոնգրէսների մէջ առիթ ենք ունեցել ողջունել պ. Բայէրին, ներկայացնում ենք նրան մեր անկեղծ և սրտագին շնորհաւորութիւնները Թէ այն գեղեցիկ վարձատրութեան համար, որ նա ստանում է մարդկային համերաշխութեան և համաշխարհային խաղաղութեան գաղափարի յաղթանակի մասին իր մատուցած մեծ ծառայութիւնների համար, և Թէ նրա համար, որ յանձին նրա՝ գաղափարական գործունէութիւնը այնքան փայլուն կերպով գնահատվում է քաղաքակիրթ աշխարհի կողմից:

Մեր սրտագին շնորհաւորութիւնները նաև պ. Արնօլդսօնին:

Հ. Ա.

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԳԱՒԱՌԻՑ

Հին-Նախիջևան, 2 յունվարի

Դեկտեմբերի 31-ին, երեկոյեան ժամը 6-ի մօտերը, գաւառական բանտի կրտսեր վերակացուի պաշտօնից արձակված՝ Տամբովի նահանգի գիւղացի Ֆէօդոր Կօժանովը մահափորձ կատարեց նոյն բանտի կառավարիչ Գէօրգիյ Եադոնովիչ Բերձենաշվիլու դէմ այն ժամանակ, երբ վերջինս բանտից դուրս գալուց յետոյ իր որդու և մի հայի հետ կառք նստած տուն էր վերադառնում: Ատրճանակի գնդակը՝ արձակված կառքի ետևից՝ անցել է վզի միջով և ձախ Թշից դուրս եկել: Վէրքը վտանգաւոր է: Նա անմիջապէս տարված է հիւանդանոց:

Ահաբեկիչը մահափորձից յետոյ վերադառնում է տուն: Իսկոյն դէպքի վայրն են գալիս գաւառապետը, պրիստաւը և պահակներ: Իշխանութիւնը շրջապատելով բնակարանում ապաստարան գտած Կօժանովին առաջարկում է յանձնել ատրճա-

նակը և անձնատուր լինել։ Վերջինս մերժում է առաջարկը և հարուածներով պատասխանում պահակներին բնակարանից։ Ընդդիմադրութիւնը շարունակվում է։ Նա դեռ անձնատուր չէ եղել։ Այդ մասին հեռագրված է նահանգապետին։

Ե. Խանումեան

—

Վաղարշապատ, 5 յունվարի

Անցեալ տարվայ վերջին ամիսներում կաթողիկոսական տեղապահ Գէորգ արքեպիսկոպոս Սուրէնեանցը մի գրութիւնով Երևանի փոխ թեմակալի պաշտօնակատարին պատուիրել է նշանակել փոխանորդական ընտրութիւն։ Վերջինս էլ իր կողմից մի գրութիւնով հրահանգ է տուել բոլոր գործակալներին և պատուիրել է առաջիկայ փետրվարին կայացնել պատուիրակ և պատգամաւորներ ընտրելու։ Այս առիթով անցեալ դեկտեմբերի 21-ին Երևանում եղաւ ժողով, ուրեղ ժողովականների փոքրամասնութեան պատճառով ընտրութիւնը յետաձգվեց մի այլ անգամի։ Պօլօժէնիայի հիման վրա, Երևանի թեմակալը համարվում է ինքը կաթողիկոսը։ Արդեօք տեղապահը չէ՞ շատպել կամ նոյնիսկ անկանոն չէ՞ գտնվել, որ այդպիսի հրաման է արձակել։ Մի բոպէ ենթադրենք, որ այժմ ժողովուրդը ընտրեց, իսկ այդ ընտրված անձնաւորութիւնը դուր չեկաւ կաթողիկոսին և նրան փոխեց։

Մեր կարծիքով, այդ հրամանը պէտք է յետաձգվի մինչև Նորընտիր կաթողիկոսի գալը ու հասարակութիւնը նրանից խընդրի ընտրելը թողնել իրան՝ հասարակութեանը Սուրէնեանցի այդ քայլը միանգամայն մեզ զարմացնում է, թէ ինչո՞ւ է շտապել, երբ ուրիշ այդպիսի դէպքերում նա իրանից հեռացրել է ներգործական դեր։

Գ. Աղազադեան

—

Շուշի, 2 յունվարի

Մեզանում կատարեալ ձմեռ է. ձիւնը սար ու ձոր ծածկել է։ Սրտամաշ տեսարան է ներկայացնում, երբ փողոցներում տեսնում ես ցնցոտիներով ծածկված, նիհարած դէմքով, քաղցած լինելու վտանգի ազդեցութեան տակ ճնշված կիսամերկ մարդկանց և կանանց, որոնք կրծքին սեղմելով իրանց դժբաղդ մանուկներին՝ խեղդված ձայնով ողորմութիւն են աղերսում մի կտոր չոր հաց ձեռք բերելու համար... Որովհետև մեր դէվիզը, մեր բնաւորութեան յատկանիշն են «իւրաքանչիւրն իր համար», ուստի ամենքս նայում ենք այդ տառապեալներին, խեղճերին, և շատ անգամ չնչին օգնութիւնն էլ մոռանալով անցնում ենք...

Դեկտեմբերի 30-ին տեղիս ժողովարանի դահլիճում յօգուտ բարեգործ. ընկ. Շուշու ճիւղի կայացաւ նոյն ընկերութեան նախաձեռնութեամբ կազմած տօնածառպարահանդէսը, որտեղ մեր մանուկները մեծ աշխոյժով փորձում էին իրանց բաղդը, տոմսակներ գնելով այն բազմատեսակ իրեղէնները տանելու, որը ի դէպ ասած՝ դասաւորված էր մեծ ճաշակով։ Տօնածառպարահանդէսի աջողութեանը բաւական նպաստեցին և մանուկների համար դրված կենդանի պատկերները։ Տօնածառի բարեգործական լինելն էր թէ ընկերութեան ղեկավարների մի քանի օրվայ գործ դրած ջանքերը՝ հանդէսը գրաւել էր բաւականին հիւրեր։ Տօնածառի վերջը պարեր սկսվեցին, որոնք վերջացան գիշերվայ 3 ժամին։ Ընդհանրապէս այս տօնածառը աջողված պէտք է համարել թէ դրամական հասոյթի կողմից, որին այնքան կարօտ է բարեգործական ընկերութիւնը, և թէ այն աշխոյժին և կենդանութեանը նայելով, որ տիրապետում էր այդ երեկոյեան։ Ցանկանք, որ մեր քաղաքի հասարակութիւնը միշտ համակրութեամբ վերաբերվի ընկերութեան նպատակներին և ամեն կերպ հնարաւորութիւն և միջոց տայ ընկերութեան ղեկավարներին, որպէս զի իրանց ձեռնարկութիւններով նորանոր նուաճումներ անեն մեր կուլտուրական կեանքի ասպարէզում։

Պօղ. Զաքարեան

ՄԻ ԽԱՅՏԱՌԱԿ ՄԻՍՏԻՖԻԿԱՑԻԱ

—

«Մշակի» անցեալ տարվայ № 289-ի մէջ տպված է մի նամակ, որ մենք ստացել էինք պօստով, Դաւիթ Գաբրիէլեան ստորագրութեամբ, որով հաղորդվում էր՝ թէ դեկտեմբերի 23-ին Կրասնովօդսկի հայոց ծխական դպրոցի ուսուցիչներ Ա. Գրիգորեան և Դ. Աբրահամեան իրար հետ վէճի բռնվելով, առաջինը ատրճանակով սպանել է երկրորդին, և յետոյ ինքնասպանութիւն է գործել։

Այս լուրը հաղորդված է եղել և ուրիշ լրագիրների, որոնք նոյնպէս տպել են։

Այժմ մենք ստացանք Կրասնովօդսկից պ. պ. Բագրատ Աղայեանից և ուսաց-ուսուցիչ Ա. Թ.-ից նամակներ, որոնք յայտնում են թէ՝ այդ լուրը հիմնովին սուտ է և այդպիսի դէպք տեղի չէ ունեցել։

Արդեօք այս խայտառակ և զզվելի միստիֆիկացիայի հեղինակ Դաւիթ Գաբրիէլեանը գոյութիւն ունի՞, թէ՞ կեղծ անուն է, չը գիտենք, բայց որքան բարոյապէս փչացած պէտք է լինի մի մարդ, որ ընդունակ է մամուլի հետ այդպիսի օյիններ խաղալ։ Կրասնովօդսկի հայ հասարակութիւնը պարտաւոր է երևան հանել այդ ստութեան կամ կեղծիքի հեղինակին և խայտառակութեան սիւնին գամել։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—

✦ Կովկասի Փոխարքան իր կողմից հաւանութիւն է յայտնել, որպէսզի Թիֆլիսի քաղաքային ինքնավարութիւնը մուրհակով 50,000 րուբլի ստանայ ի հաշիւ 2 և կէս միլիոն փոխառութեան քաղաքի հերթական պէտքերին բաւարարութիւն տալու համար։

✦ Թիֆլիսում իտալական գաղութը հանգանակութիւն է բացել յօգուտ Իտալիայի վնասվածների։ Որքան էլ որ հայ տառապող ժողովուրդը կարօտ է օգնութեան, բայց և այնպէս, մարդասիրական վեհ զգացմունքները, կարծում ենք, դրդելու են հայ ունևորին իր լուման տալ դժբաղդ և շուտափոյթ օգնութեան կարօտ իտալացուն։

✦ Թիֆլիսումն էլ երկրաշարժ է սպասվում։ Ակադ-Ջէրնիշեվը Իտալիայի երկրաշարժը բացատրում է բլրակազմութեամբ (горообразованiе), որ տարածվում է դէպի հիւսիս Միջերկրական ծովից Ալպեան լեռների հարաւային լանջերից։ Ընդգրկելով ամբողջ Բալկանեան թերակղզին, նաև Ղրիմը ու դէպի Կովկաս, յետոյ գործողութիւնը անցնում է Անդրկովկաս և Միջին-Ասիական լեռնաշղթաները։

✦ Մօտ օրերս ձերբակալել են երևանցի փաստաբան Լևոն Մուշեղեանին։

✦ Զինւորական պահնորդութիւնը անդրկովկասեան երկաթուղիների վրայից վերցված է, իսկ նրա փոխարէն նշանակված են յատուկ պահակներ պահեստի զինւորներից, որոնց թիւը հասնում է 300-ի։ Այս պահակները կրում են յատուկ զգեստներ և զինված են հրացաններով ու ատրճանակներով։

✦ Թիֆլիսի Հայունեաց Բար. Ընկ., որ գործում է եռանդով, առանց թմբուկներ և շեփորներ հնչեցնելու, բացել է գուլպաներ գործելու բաժանմունք և ընդունում է պատուէրներ։

✦ Թիֆլիսի քաղաքային վարչութիւնը դումայի միջոցով հարց է յարուցանելու, որ առաջիկայ եռամեակում, այսինքն 1910—1913 թ. թ., պետական գանձարանից զօրամասերի բնակարանների համար տրվող 65,000 րուբլին դարձվի 100,000 րուբլի տարեկան։

✦ Թիֆլիսի էլեքտրաքարշի կենտրոնական վարչութիւնը գտել է, որ Թիֆլիսի վարչութիւնը զանազան մարդկանց ձրի տոմսակների շատ մեծ թիւ է բաց թողնում, մօտ 2200 հատ, որոնցից 250-ը միայն տրվում է քաղաքային վարչութեանը։ Այս աննորմալ երևոյթի առաջն առնելու նպատակով, կենտրոնական վարչութիւնը Թիֆլիսի վարչութիւնից պահանջել է բոլոր այն հաստատութիւնների և մասնաւոր անհատների ցուցակները, որոնց տրվում էին մինչև օրս վերոյիշեալ ձրի տոմսակները։ Միևնոյն ժամանակ կենտրոնական վարչութիւնը պատուիրել է ոչ ոքի ձրի տոմսակ չը տալ առանց իր կարգադրութեան։ Այդ պատճառով էլ, Թիֆլիսի վարչութիւնը պատասխանի է սպասում Բրիւսէլից, այնպէս որ այս տարի ձրի տոմսակներ ստացողները պէտք է սպասեն մինչև փետրվարի 1-ը։

✦ Թիֆլիսի էլեքտրաքարշի ընկերութիւնը յունվարի 3-ին քաղաքային վարչութեանը ներկայացրեց 64522 ր. 77 կոպէկի պահանջաթուղթ, որով ընկերութիւնը յետ է պահանջում յիշեալ գումարը, որ կազմում են քաղաքային վարչութեան զանազան ժամանակներում ընկերութիւնից առած տուգանքները։

✦ Մեզ խնդրում են տպել հետևեալը. «Բօրչալուի գաւառի Վարդաբլուր գիւղացի Միխակ Տէր-Յովհաննիսեանցը (Ադելխանովի բանւոր, Մաճկալով մականունով) որը շատ տարիներից ի վեր ապրում էր Թիֆլիսում, մօտ երկու ամիս էր, որ տանից դուրս գալով մինչև այժմ չէ վերադարձել—թողնելով իր կնոջը և որբևայրի եղբօր կնոջը՝ երեք երեխաներով՝ վերջին կարօտութեան մէջ։ Խնդրում ենք տեղեկութիւն իմացողներից՝ տեղեկացնել «Մշակի» խմբագրատունը»։

✦ Չէմստվային նախահաշւով գիւղատնտեսական պիտոյքների համար ամեն տարի յատկացվող 15,000 րուբլի նպաստը դարձված է 63,641 րուբլի։

✦ Թիֆլիսի քաղաքային վարչութիւնը մի մանրամասն պատճառաբանված գրութիւն է ներկայացրել այն մասնաժողովին, որ ներկայումս գործում է էլեքտրաքարշի գործերի կարգաւորման համար։ Վարչութիւնը ընկերութեան կրած վնասները համարում է արգասիք ոչ թէ քաղաքի և ընկերութեան միջև կապված պայմանագրերի, որոնց զօրութեամբ քաղաքային վարչութիւնը տուգանքներ է ստանում ընկերութիւնից, այլ այն հանգամանքի, որ ընկերութիւնը խոշոր գումարներ է տալիս զանազան դժբաղդ դէպքերի համար, կամ թէ երթևեկութիւնը անկանոն է լինում և այլն։

✦ Թիֆլիսում հրատարակվող վրացերէն լեզւով «Սախալխո Գզա» (առևտրի ճանապարհ) օրաթերթը դադարեցրեց իր հրատարակութիւնը։

✦ Յունվարի 5-ից Թիֆլիսում լոյս է տեսնում վրացերէն լեզւով նոր օրագիր «Իվէրիա» անունով Կ. Խերխէուլիձէի խմբագրութեամբ։

✦ Կ. Հ. Բ. Ընկ. խորհուրդը խնդրում է մեզ տպել, որ նա շնորհակալութեամբ ստացել է տօների առիթով պ. պ. Եղբ. Կաճկաճեաններից յօգուտ ընկ. ճաշարանի 20 րուբլի, ի յիշատակ իրանց հանգուցեալ մօր՝ Եկատերինա Կաճկաճեանի։

✦ Յունվարի 6-ին Թիֆլիս ժամանեց բարոն Նոլդէն և իջևանեց Փոխարքայի պալատում։

✦ Բժ. Ալ. Իվ. Խատիսեանի պաշտօնավարութեան ժամանակը, իբրև քաղաքային վարչութեան անդամի, լրացել է արդէն և շուտով տեղի կունենայ նոր ընտրութիւն։

✦ Քաղաքային 1-ին գիշերային ապաստարանում երևացել է տիֆ հիւանդութիւնը։

✦ Բագուի քաղաքապետի պաշտօնում կիևմի ոստիկանապետ Մարտինովը հաստատվել է արդէն։

ԲԱԳՈՒԻ ԼՈՒՐԵՐ

—

Յունվարի 3-ին, երեկոյեան ժամը $7^1/_2$-ին, Թումայեվների ժառանգների մագազինն է մտնում մի անյայտ երիտասարդ և դնելով դարակի վրա մի ռումբ, վառած պատրոյգով, պոռում է հայերէն՝ «փախէք», ու փախչելով փողոց, աներևութանում է։ Վախից խելագարված գործակատարները, հրելով իրար, վազեցին դէպի ելքը, բայց տեղի ունեցած ճնշման պատճառով, գործակատարների մի մասը ջարդեց լուսամուտների ապակիները և դուրս թռաւ։ Ջարդված ապակիների աղմուկից դուրս թռան հարևան մագազինների գործակատարները և չիմանալով ինչ բան է, սկսեցին խմբվել մագազինի դռների առաջ։ Այդ ժամանակ մագազինի ներսում լսվեց ռումբի խլացուցիչ պայթիւնը։ Տասն և երկու հոգի վիրաւորվեցին, մի քանիսը թեթև, ոմանք ծանր, որոնցից մէնը՝ գրաշար Լազարեվը, որ պատահմամբ այդտեղ էր, շուտով մեռաւ։ Մագազինի ներսում պայթիւնը սոսկալի աւերումներ գործեց։ Մագազինը պատկանում է հարուստ վաճառական Ասրիեվին, որ 2 շաբաթ առաջ ստացել էր սպառնական նամակ և պահանջ՝ տալ 10,000 րուբլի։ Նամակը ստորագրված էր «անարխիստ-կօմմունիստներ»։ Դէպքի տեղն եկան ոստիկանապետ Շիրվուզը և ոստիկանները։ Ամբողջ թաղը շրջապատված է ոստիկանութեամբ։

(«Баку»)

ԳԻՏՈՒԹ., ԳՐԱԿԱՆ., ԳԵՂԱՐ.

ԹԱՏՐՈՆ ԵՒ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆ

—

Ուրբաթ, յունվարի 2-ին, վրաց թատրոնի գոյութեան 59-րդ տարեդարձի օրը, վրաց ազնուականների վերանորոգված թատրոնում կայացաւ տօնական ներկայացում։ Ներկայացման սկիզբը, վրացի հասարակական գործիչ բժ. Ի. Գոմարթելին մի բանախօսութիւն արաւ, որով համառօտակի ծանօթացրեց հասարակութեանը վրաց թատրոնի գոյութեան ընթացքում գործող անձանց, նրա սկզբնաւորութեան պատճառ եղողների, նրա օգտին աշխատողների և այլոց հետ։

Խորին երախտագիտութեամբ յիշեց փոխարքայ Վորոնցովի, Էրիստավի և այլոց անունները, որոնք այդ մեծ գործի հաստատման պատճառներ են դարձել։ Բանախօսութիւնը թէև համառօտ էր, բայց կազմված էր շատ հմտալից կերպով և աչքի ընկնող երևոյթն այն էր, որ յարգելի բանախօսը չը բաւականացաւ նիւթի պատմական կազմով միայն, այլ և շօշափեց այդ ժամանակամիջոցի ընթացքում կատարված քաղաքական կեանքը, գլխաւորապէս շեշտելով որ Վրաստանը Ռուսաստանի հետ միացնելու գլխաւոր պայմանը, այն է՝ Վրաստանի ինքնավար լինելու իրաւունքը ոտնահարվեց։ որի շնորհիւ էլ Վրաստանը և ընդ նմին վրաց թատրոնը չեն կարողացել յաղթահարել այն խոչընդոտները, որոնք յարուցվել են նրա կուլտուրական առաջխաղացութիւնը կասեցնելու համար։ Վերջում կոչ արեց հասարակութեան՝ միահամուռ ոյժերով պահպանել վրաց թատրոնի գոյութիւնը. և եթէ հասարակութիւնը,—ասաց բանախօսը,—կը պահպանի սերտ միութիւն և ամբողջութիւն դէպի հասարակական գործունէութեան մէջ, այն ժամանակ և ոչ մի մթին սև ոյժ չէ կարող կասեցնել վրացի ժողովրդի առաջադիմութիւնը։

Բանախօսութեան ընթացքում, հին սարքով զարդարված բեմի վրա ցոյց էին տրվում վրաց թատրոնական գործիչների կենդանի պատկերները։

Ներկայ եղող հասարակութիւնը բուռն ծափերով վարձատրեց բանախօսին, որից յետոյ սկսվեց ներկայացումը։ Խաղացվեցին «Բաժանումն» պիէսից (Գ. Էրիստավի) առաջին գործողութիւնը, Իլիա Ճավճավաձէի «Հաշտարար միջնորդի մօտ» մէկ գործողութեամբ պատկերը, Ակսենտի Ցագարելու «Մաթիկօ» պիէսի երրորդ գործողութիւնը և Ակակի Ծերեթելու՝ «Խովկաններ» կատակերգութիւնը։ Ներկայացումը ընդհանուր առմամբ լաւ անցաւ։ Դերասաններին մէջ իր մաքուր խաղով աչքի ընկաւ նոր հրաւիրված դերասան պ. Իմերելին, որը լաւ ապագայ է խոստանում։

Պիէսների նկատմամբ մեր պարտքն ենք համարում ասել, որ ժամանակ է բեմից վերցնել այնպիսիները, որոնք հարևան ազգի՝ հայերի ազգային զգացմունքներն են շօշափում և որոնց մէջ տարուբերվող բացասական տիպերը հայեր են։

Ինչ վերաբերում է հասարակութեանը, պիտի ասած, որ վրաց թատրոնն էլ համարեա նոյն դրութեան մէջն է գտնվում, ինչ որ հայոց թատրոնը։

Այն դատապարտելի անտարբերութիւնը, որ նկատվում է մեր մէջ և որը շարունակ խարազանվում է հայ մամուլի կողմից, նըկատվում է և վրացի հասարակութեան մէջ։

Ամեն կասկածից դուրս է, որ երբ նման տօնական ներկայացումների ժամանակ դահլիճը կիսով չափ դատարկ է, աւելի ևս վատ դրութեան մէջ կը լինէր սովորական ներկայացումների ժամանակ։

Պիտի շարժվել, պիտի հետաքրքրվել գործով և մեծ չափերով թատրոն յաճախել. ծայրայեղ դէպքում կորուստը անխուսափելի կը լինի։

Բաւական է ինչքան լէաարգիական քնով քնեցինք. ժամ է արթնանալու, ապա թէ ոչ կը կորչենք։

Art.

—

Մերվ, 28 դեկտեմբերի

Ամսիս 27-ին տեղիս սիրողները ներկայացրին Վ. Փափազեանի «Ժայռ» պիէսան և Ե. Տէր-Գրիգորեանի «Էլ չարէս ինչ» վօդեվիլը։

«Ժայռը» անցաւ ընդհանրապէս թոյլ, չը նայած որ սիրողները բարեխղճութեամբ սերտած էին իրանց դերերը։ Թուլութեան գլխաւոր պակասութիւնը նկատվում էր պիէսայի անաջող ընտրութեան և ոյժերի բացակայութեան մէջ։ Վօդեվիլը անցաւ բաւարար։ Դահլիճը կիսով չափ լիքն էր։ Զուտ արդիւնք միայն մօտ հարիւր րուբլի, որի կէսը սիրողների որոշմամբ յատկացվելու է տեղիս ուսումնարանի նոր բացվելիք մանկական գրադարանին։ Ցանկանք աջողութիւն սիրողներին և յուսանք, որ նոր միացեալ ջանքերով զարկ կըտան տեղիս հայ բեմի բարգաւաճման։

Mentor

ՄԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏՈՒԹԻՒՆ

—

Ֆրանսիական գիտնական աշխարհը նոր լոյս է ընծայել յայտնի հրատարակիչ Էրնէստ Լըրուի հրատարակութեամբ 4 մեծ հատորներով (ամեն մի հատորը բաղկացած մօտ 650 քառածալ մեծ էջերից) 1905 թ. Ալժիրում կայացած արևելագէտների XIV միջազգային կօնգրէսի ակտերը։ Մենք ստացանք մի օրինակ այդ ակտերից, որոնց մէջ Արևելքի ուսումնասիրութեան վերաբերեալ մեծ գանձեր կան։ Մեր հայրենակից կովկասցիներից կամ Ռուսաստանի արևելագէտներից իբրև նշանաւորներ յիշված են Դիրրի և Հ. Առաքելեանի անունները։ Վերջինիս երկու աշխատութիւնները նոյնպէս տպված են ակտերի մէջ, այն է «Այժմեան գերբները Պարսկաստանում» և «Հայոց գրականութիւնը»։

Ալժիրում «Պատմական Ընկերութեան» ձեռքով հրատարակվող «Աֆրիկեան Հանդէսը», խօսքով կօնգրէսի կատարած դերի և նրան մասնակցող գիտնականների աշխատութիւնների մասին, հետևեալն է ասում, ի միջի այլոց.

«Ալժիրի կօնգրէսը մանաւանդ պէտք է գրաւէր դէպ իրան մուսուլմանական ուսումնասիրութիւնների հաւատարիմներին։ Հնդկական (արիական) ուսումնասիրութիւնների ականաւոր ներկայացուցիչներ այդտեղ գումարվեցին. ես կը յիշեմ մի քանիսին յիշողութեամբ. Ամերիկայի համար—պ. Բլումֆիլդ. Իտալիայի համար—պ. Կոմս Պիւլլէ. Ֆրանսիայի համար—պ. Սենար. Գերմանիայի և Աւստրիայի համար—պ. պ. Կիլհօրն, Պիշել, Վինդիշ, Կիւնն, Շէրման, Լէֆման, Բարթօլոմէ, Կիրստ, Դեօյսէն, Վօլֆ, Վ. Եաւնն. Ռուսաստանի համար—պ. պ. Առաքելեան և Դիրր, Բելգիայի համար—պ. պ. Կոլինէ, Վալլէ Պուսսէն, Կարնօյ. Անգլիայի համար—սըր Շարլ Լայալ, սըր Րայմօն Վեստ. Դանիմարքի համար—պ. Քրիստէնսօն և Պարսկաստանի համար—Միրզա Հուսէյն խան»։

Խօսելով առանձնապէս Հ. Առաքելեանի աշխատութիւնների մասին, Աֆրիկայի ֆրանսիական հանդէսը ասում է.

«Պ. Հ. Առաքելեան իր «Այժմեան գերբները Պարսկաստանում» և «Հայոց գրականութիւնը» ռեֆերատներով նպաստեց բացայայտելու, թէ մեր հնդկական օջախը որքան լայնօրէն է բացված»։

Քանի որ ֆրանսիական հանդէսը հարկ է համարել խօսել պ. Հ. Առաքելեանի գիտնական աշխատութիւնների մասին, մենք անտեղի չենք համարում յայտնել և այն, թէ վերոյիշեալ երկու աշխատութիւնների և թէ մի այլ ռեֆերատի մասին, որ պ. Հ. Առաքելեանը կարդացել էր նոյն կօնգրէսում «Ղուրանը և աւարուհաւ գաղափարները» վերնագրով, Պարիզի «Revue de l'Orient Chretien» հանդէսը և Բրիւսէլի «Revue de l'Universitè de Bruxelles» հանդէսը նոյնպէս համակրական յօդուածներ են նուիրել, իսկ երկու արաբ գիտնականներ ամբողջ յօդուածներ են գրել ի պատասխանի Հ. Առաքելեանի ռեֆերատին, որոնք այստեղ առաջ բերել անկարող ենք մեծութեան պատճառով։

Կօնգրէսի այդ 4 հատոր ակտերի մէջ առատ նիւթեր կան Հայաստանի, Պարսկաստանի, Վրաստանի և Թիւրքիայի պատմութեան և բանասիրութեան համար։

ՄԱՄՈՒԼ

«Մեր Զանը» թերթի այս տարվայ առաջին համարի մէջ, մի պարոն՝ Սարգիս Տէր-Զաքարեան, խօսելով բարոյական և մտաւոր այն քամէլիօնութեան մասին, որ մեր ինտելիգենտները և գործողները ցոյց են տալիս շարունակ և համեմատելով Արցիբաշեվի վէպի հերոս Սանինին մեր հայկական Սանինների հետ, հետևեալ դատողութիւններն է անում.

Բոլորովին ուրիշ տեսակի պտուղներ են հայկական կեանքի ասպարէզում գործող Սանինները, որոնք չունին Սանինի անկեղծ բաց-սրտութիւնը և հաստատուն բնաւորութիւնը։ Սորանք էլ ամեն ինչ անում են իրենց հաճոյքի, բաւականութեան և մանր փառասիրութեան համար և Սանինի պէս չեն մտածում իրենց արարմունքների հետևանքի մասին, և երբ նորանց ցոյց են տալիս նորանց անմտութեան հաղարաւոր զոհերը, նորանք առանց ամաչելու, առանց խղճահարութեան թութակի պէս կրկնում են սովորած —«առանց զոհերի չի կարելի ազատութիւն ձեռք բերել»... Հարցրէք մի այսպիսի Սանինից, որը 15—20 տարի նստած ժողովրդի վզին, բռնանալով դուրս է կորզում նորանից նորա կենսական վերջին միջոցը և նորա մէջ սպանում ազատ ու անկախօրէն մտածելու ընդունակութիւնը, որքան զոհ ներելի է տալ մարդկանցով, որպէս զի 20 մարդ ազատ ապրի,—և նա խրոխտ կերպով կը պատասխանի—«մինչև վերջին հայը»—իսկ ինքը կը պատի Լօնդօն, Պարիզ, Ժընեվ, ուր կապրի այդ ժողովրդից դուրս կորզած փողերով և Հայաստանի, բուն երկրի հոտն էլ չի առնի իր արիստոկրատ քթով,—այն երկրի, որը քարուքանդ է եղել տարիների ընթացքում և դատարկուել հայութիւնից։ Սանիններին ինչ, և եթէ այնտեղ միայն երկու զոյգ և մի կենտ հայ, նորանք, այդ Սանինները, այնուամենայնիւ. կուրծքները կը ծեծեն պարծանքով և կը գոռան, որ իրենք են եղել նորանց փրկիչները և մարդիկ պիտի մեծարեն իրենց, կերակրեն ու փառաբանեն մինչև վերջը։

Եւ զզուելագոյնը դորանց մէջ այն է, որ չունեն Արցըբաշեվի հերոսի պարզասրտութիւնը. նոքա կեղծում են ամեն քայլում կամենալով դիւր գալ ամենքին։

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Բագու, 7 յունվարի

Ներկայ թւականի յունվար ամսին լրանում է դերասանուհի տիկին Սիրանոյշի բեմական գործունէութեան 35-ամեակը։

Յօբելեանական մասնաժողովը ցանկանալով պատւել տաղանդաւոր դերասանուհու երկարամեայ բեղմնաւոր և արդիւնաւէտ գործունէութիւնը, որոշել է հրապարակական տօնախմբութեամբ կատարել նրա գործունէութեան 35-ամեակը, որի համար Բագւում ներկայ յունվարի 24-ին Եղբ. Նիկիտինների ցիրկ-թատրոնում տեղի կունենայ յօբելեանական հանդիսաւոր ներկայացում և հանդէս (պատգամաւորական շնորհաւորութիւններ, ուղերձներ, հեռագրեր, նուիրաբերութիւններ, և այլն)։

Մասնաժողովս տեղեկացնելով այս մասին, խնդրում է այն անձանց և հիմնարկութիւններին, որոնք կը ցանկանային մասնակցել դերասանուհի Սիրանոյշի յօբելեանի հանդէսին, յայտնել մասնաժողովիս ինչպէս իրանց ցանկութեան, նոյնպէս և մասնակցութեան ձևի մասին մինչև ներկայ յունվարի 20-ը։

Նախագահ յօբել. մասնաժողովի՝

Սօֆիա Աղամեան

Պատւաւոր անդամներ յօբելեանական մասնաժողովի՝ Տիկին Հրաչեայ
Բ. Դօլուխանեան

Քարտուղար՝ Ա. Բարութչեան

Հասցէ.—Բագու, Հայոց Մարդասիրական ընկերութեան գրասենեակ. յօբ. մասնաժողովի նախագահ տիկին Ս. Մ. Աղամեան։ l'adresse telegraphique: Bacou, Sophie Adamoff.

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻՑ

—

Թաւրիզ, 1 յունվարի

Մինչդեռ բաղդաւոր երկիրներում այսօր ամենքը իրար ձեռք թօթուելով «շնորհաւոր Նոր-Տարի» են բարեմաղթում իրար, մենք թաւրիզեցիներս հոգեհանգիստներով ենք ընդ առաջ երնում 1909 թւին...

Թեմակալ առաջնորդը վերադարձել է կաթողիկոսական ընտրութեան իր ճանապարհորդութիւնից, բարեդէպ և բեղուն հանդիպումներ է ունեցել Թիֆլիս և Բագու քաղաքներում, ուրուագծում է հին դարու պատկերը, ողջունում Նորի արևնածագ գալուստը վերածնումի և վերակենդանութեան հովերով տոգորված, յիշում է հայ անմեղ նահատակներին—իրանց «Նամուսի» համար ընկած մուժամբարցիներին, սանամերիկցիներին, տխուր պատկերի հանդիման կանգնեցնում է բարերար Եգօր Ջօհրաբեանի անմահ և սփոփիչ պատկերը, յիշեցնում է Թիֆլիսում պարսկահայերի կրթական գործի մասին հոգացող մի խմբակի ջանքերը, կոչ է անում ժողովրդին խոհական, զգոյշ լինել անցնելու համար ներկայ քաղաքական ճգնաժամային կացութիւնը և ամենից վերջ տխուր հոգեհանգստով փակվում է ժամերգութիւնը, որից յետոյ եկեղեցու գաւթում ակամայից

իրար ձեռք մեկնողներ կան... Ահա մեր նոր-տարին... մեր հանդիպումը...

Իրօ

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻ ՀԵՌԱԳ. ԳՈՐԾ.

2 յունվարի

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ: Կայսրութեան զանազան տեղերում հանգանակութիւններ են անցկ ունենում Իտալիայի վնասվածների օգտին:

Մայրաքաղաքում խոլերան շարունակվում է:

Հրատարակվեց բարձրագոյն հրաման 1909 թ. $4^1/_2$%-ային 525 միլիոն ռուբլի գումարի փոխառութիւն կնքելու մասին: Փոխառութիւնը ծածկվելու է 1959 թ. յունվարի 2—15-ից ոչ ուշ՝ ամենամեայ տիրաժներով, սկսած 1919 թւից:

Պրոֆէսոր Պոստնիկովը հաստատվեց Պետերբուրգի պոլիտեխնիկումի վերատեսչի պաշտօնում:

ՄՕՍԿՎԱ: Քաղաքագլուխ ընտրվեց կրկին Գուչկովը, որի տարեկան ռոճիկը 30 հազար ռուբլուց դուման դարձրեց 24 հազար:

ՏՈՒԼՕՆ: Վախճանվեց երաժիշտ Էռնէստ Րէյէրը:

ԿԵՐՉ: Ոստիկանապետ Եանովը զեղծումների պատճառով յանձնվում է դատարանին հեռացվելով պաշտօնից:

ՍՏՕԿՀՕԼՄ: Հանդիսաւոր կերպով մուտք գործեց քաղաք ճանապարհորդ Սվէն-Գէտինը

ՎԼԱԴԻԿԱՎԿԱԶ: Երէկ երեկոյեան երկու անյայտ մարդիկ յարձակվեցին բէալական դպրոցի վերատեսուչ Մօխրի բնակարանի վրա և ծանր վիրաւորեցին նրան:

ՍԱՄԱՐԱ: Գտնվեց ռումբերի ֆաբրիկա: Ձերբակալվեց գլխաւոր ղեկավարը:

ՎԱՐՇԱՎԱ: Իտալիայում վախճանվեց «Варшавск. библіот.»-ի հրատարակիչ կոմս Ադամ Կրասինսկին:

ԼՈՆԴՕՆ: Անգլիական Թագաւորական զոյգը Բերլին կը մեկնէ յունվարի 26-ին և կը վերադառնայ 30-ին:

Խմբագիր՝ ԱԼԷՔՍԱՆԴՐ ՔԱԼԱՆԹԱՐ
Հրատարակիչներ՝ Ա. ՔԱԼԱՆԹԱՐ
Յ. ՏԷՐ-ՄԱՐԿՈՍԵԱՆ
Հ. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ

ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ

ԲԱՑՈՒԱԾ Է
«ԲԱԶՄԱՎԷՊ ՀԱՆԴԻՍԱՐԱՆԻ»
բաժանորդագրութիւնը
1909 տարւոյ

Ուսմունք և գիտութիւն սիրող և իւրացնող հայ միտքը միշտ սնունդ պահանջած է մամուլէն:

Ազգային մտաւորական զարգացումին նուիրուած մեր հանդէսը 1843-ին լոյս տեսնելուն առաջին օրէն իսկ «Բազմավէպ» անունը ստանձնելով՝ ոչ միայն հայ մտքի համայնագիտարանն ըլլալուն ձգտումը ունեցած է, այլ նաև իր պարտականութիւնը ճշդիւ կատարած ըլլալուն վրայ կը հրճուի այսօր՝ մատնանիշ ընելով իւր 67 տարիներու գոյութեան և յարատեւութեան ստուար հատորները, որոնք օտարներէ ևս պատուաբեր գնահատուած են հայ գրականութեան համար:

Այժմեան մամուլի ազատութեան նոր արշալոյսը՝ նոր եռանդ ներշնչելով «Բազմավէպ Հանդիսարանի» խմբագրութեանս, պիտի ջանանք բազմակողմանի նիւթերու և ազգօգուտ յօդուածներու շարքեր հրատարակել առաջիկայ տարուանս մէջ:

Մեր Ս. Ղազարու «Հայկական ճեմարանի» ազգային գիտութեանց նուիրեալ բանասիրական և ուսումնական յօդուածներուն պիտի կցենք «Գրական» և «Բանաստեղծական» արտադրութիւններ:

«Գիտական բաժինը» զարգացնելով՝ պիտի ջանանք բժշկական, առողջաբանական, բնաբանական, տարրաբանական, բնապատմական և այլ գործնական գիտութեանց վերաբերող պատկերազարդ յօդուածներ և գրութիւններ ներկայացնել մեր ընթերցողներուն՝ բոլորովին ժողովրդական ոճով և պարզութեամբ գրուած:

Եւ որպէսզի ամբողջ հայ մտքին կարևոր արտադրութիւններուն տեղեակ ընենք մեր բաժանորդները, պիտի աշխատինք «Հայկական գրադարան» բաժնի մէջ՝ խմբագրութեանս ղրկուած ամէն գրքերու և հեղինակութիւններու վրայ հակիրճ բայց լուրջ գրախօսական տեսութիւններ ընել: Միևնոյն նպատակի համար «Համդիսարան հայ պարբերական թերթերու» բաժինը պիտի բանանք, որուն պիտի յաջորդէ «Ուղևորուած հայ օրագրութեան» գլխակարգը: Ասոր մէջ պիտի ջանանք խտացնել կարևոր խմբագրականներու և ազգային լուրերու խտութիւնը:

Պիտի ջանանք նաև ամէն ամիս ազգային, գրական և քաղաքական պարունակէն անհետացող նշանաւոր անձնաւորութեանց կենսագրականը և գործունէութիւնը յաւերժացնել:

Նաև պիտի աշխատինք օտար թերթերու մէջէն հայ անձնաւորութիւններու և հայ կեանքի վերաբերող յօդուածները ծանօթացնել, և այլն, միով բանիւ մեր թերթը պիտի ըլլայ «Բազմավէպ» և համայնագիտարան՝ հայ մտքի:

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ
ԲԺՇԿԱՊԵՏ Բ. ՆԱԻԱՍԱՐԴԵԱՆԻ
Հիմնված 1880 թ.
(Կուկիա, Վօրօնցովի արձանի հանդէպ)
Ամէն օր, բացի կիրակի օրերից

ԱՌԱՒՕՏՆԵՐԸ՝

Բ. Ա. ՆԱԻԱՍԱՐԴԵԱՆ—11—12 ժ. վիրաբուժութեան և վեներական (սիֆիլիս) հ.:

Կ. Մ. ՉԻԿՕՎԱՆԻ—$9^1/_2$—10 ժ. աչքի, ներքին և նեարդային:

Զ. Ի. ԲԱԲԱՆԱՍԵԱՆ—10—11 ժ. մանկաբարձութեան, կանանց և երեխայոց հ.:

Ն. Տ. ՄՈՒԼԻՆ—10—12 ժ. ականջի, կոկորդի և քթի հիւ.:

Մ. Գ. ԱԻԵՏԻՍԵԱՆ—11—12 ժ. մորթու, վեներակ., վիրաբուժութեան և միզասեռ.

Ա. Մ. ՓՈՒՂԻՆՕՎ—12—1 ժ. ներքին և երեխայոց հիւ. և ծաղկահատ.:

Ա. Պ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ—1—$1^1/_2$ ժ. ներքին և երեխայոց հիւ.:

ԿԻՆ-ԲԺԻՇԿ Ա. Մ. ՏՈՒՐԲՕՎԻՉ—$1^1/_2$—2 ժ. մանկաբարձութեան:

Գ. Յ. ԳՈՒՐԳԵՆՕՎ—12—$12^1/_2$ ժ. կանանց և մանկաբարձութեան:

ԵՐԵԿՈՆԵՐԸ՝

Օ. Վ. ԳԵՅԵՎՍԿԱՅԱ-ԷՆԳԵԼ—6—$6^1/_2$ ժ. մանկաբարձ., կանանց և երեխայոց հ.:

Ի. Ֆ. ՄԱՐՑԻՇԵՎՍԿԻ—6—7 ժ. ներքին և երեխայոց հիւ. և ծաղկահատ.:

Վճարը 50 կ.: Ջրաւորները ձրի: Համախորհրդի (կօնսիլիումի) և օպերացիայի համար առանձին:

Հիւանդանոցի վերատեսուչ՝
Բժշկապետ Բ. Նաւասարդեան

Նոր հիւրանոց Վարշավայում
„Հիւրանոց պասաժ"
որ գտնվում է Վարշավայի առևտրական կենտրոնում, Բէլեանսկայա, Դօլգայա և Նալեվօկ փողոցների անկիւնում, «Զիմօնսի Պասաժի» շէնութեան մէջ, էլեկտրական տրամվայների կանգ առնելու տեղը, պարունակում է 100 նոր սարքված սենեակներ՝ արժողութեամբ 1 ր. 25 կ.-ից օրական, էլեկտրական լուսաւորութեամբ և կենտրոնից տաքացնելով:
Լողարաններ, էլեկտրական բարձրացնելու մեքենայ թէ մարդկանց և թէ ապրանքների համար, ապրանք դարսելու հնարաւորութիւն, քաղաքային տելէֆօններ և միացումն Լօձի և Կալիշի հետ, կառքեր հիւրանոցից դէպի ամէն գնացքներ:
(ու.) (104) 18. 5—1

ԾԱԽՎՈՒՄ Է
Բակալեյնի խանութ
որ գտնվում է Թիֆլիսի 10-րդ քաղաքամասում, Մօլօկանսկայա փող., № 23, Եաբալօվի տանը:
Գնել ցանկացողները կարող են պայմանների մասին տեղեկանալ նոյն փողոցում № 40 տանը գտնվող փռնում կամ գինետանը:
14. 3—1

Ներկարար Այվազեանց
Թիֆլիս, Մուխրանեան փողոց, № 13, Խոսրովեանի տուն:
Ներկում եմ կանօնաւոր քիմիական միջոցով ամէն տեսակի շորեր թէ կանանց և թէ տղամարդկանց: Գները չափաւոր:
(ու.) 20 1—1

Մ. ՉՄՇԿԵԱՆԻ
1909 թ. ՕՐԱՑՈՅՑՆԵՐԸ
ինչպէս և «Армянскій Календарь съ предсказаніями» վաճառվում են Կովկասի քաղաքների յայտնի գրավաճառների և Թըրթեղէնների խանութներում: Մեծ քանակութեամբ գնողները դիմում են հետևեալ հասցէով՝ Թիֆլիս, Մակար Չմշկեան:
(շ. ե.) 7. 8—3

ԼՈՅՍ ԵՆ ՏԵՍԵԼ
ՅՈՎՀ. ԹՈՒՄԱՆԵԱՆԻ
ինքնուրոյն գրուածքներից և ժողովրդական նիւթերից կազմած, Գար. Երիցեանի նկարներով
Գունաւոր պատկերազարդ Մանկական Գրադարանի սերիան

№№	1. «Շունն ու կատուն»	25 կ.
»	2. Անբաղդ վաճառականներ	35 կ.
»	4. Անյաղթ աքլորը	15 կ.
»	5. Ծիտը	15 կ.
»	6. Ուլիկը	15 կ.
»	7. Աղուէսը	15 կ.

Դիմել հրատարակչուհուն՝ Тифлисъ ул. Паскевича, 6 кв. М. М. Тумановой, և Թիֆլիսի գրավաճառներին:
(30, 31, 4, 11) 4—3

ԲԺԻՇԿ
Ա. Ա. ԽԱՆԴԱՄԻՐԵԱՆ
Ներքին եւ ջղային հիւանդութիւններ, առանձնապէս սրտի և թոքերի հիւանդութիւններ: Ընդունելութիւնը՝ 11—1 ժ. առաւօտեան, 5—6 ժ. երեկոյեան: Սօլօլակսկայա փ. № 6. տ. Միրզոյեվի
(օ. մ.) 50—21

ԲԺԻՇԿ
Գ. Ն. ՄԱՂԱՔԵԱՆ
Ներքին և երեխայոց հիւանդութիւններ, առանձնապէս ստամոքսի և աղիքների հիւանդութիւններ:
Հիւանդների ընդունելութիւնը { 12—1 առաւօտեան / 5—6 երեկոյեան
Միքայէլեան փող., № 36, տ. Ծավճանիձէի:
100—80

ԲԺԻՇԿ
ՄԻՔԱՅԷԼ ԱՂԱՋԱՆԵԱՆ
մասնագէտ միզասեռային, սիֆիլիսի և կաշուի հիւանդութիւնների
Վերադարձաւ
և առաջվան պէս ընդունում է հիւանդներին ցերեկվայ 1—4 ժամը և երեկոյեան 6—8 ժամը:
Միխայլօվսկի պրօսպեկտ, № 38.
(Րէալական դպրոցի հանդէպ), տէլէֆօն 663.
(օ. մ.) 11. 10—2

Հայ վարժուհու մօտ ընդունում են էժան գնով գիշերօթիկ փոքր հասակի աշակերտ կամ աշակերտուհի. նոյն տեղը տրվում է մի փոքրիկ սենեակ քրէհով աշակերտների համար: Армянскій Базаръ и тупикъ № 6.
(ե. ու.) 10. 2—2

ԲԺԻՇԿ
Ա. Մխիթարեանց
Սիֆիլիս, վեներական, միզասեռական եւ մորթու ցաւեր
Ընդունելութիւն ամէն օր } 12—2 ժ. ցեր. / 5—7 ժ. երեկ.
Սօլօլակ, Բէհբութեան փողոց № 33.
(հ. շ.) 100—35

ԲԺԻՇԿ
Գ. Ե. Խօջափարուխեան
Օդեսայի համալսարանի կլինիկայի նախկին օրդինատոր:
Մասնագիտութիւնը՝ սիֆիլիս, միզասեռական և կաշուի հիւանդութիւններ: Ընդունելութիւնը՝ առաւօտեան ժամը 9—12 և 5—$7^1/_2$ երեկոյեան:
Սօլօլակ, Բէբուտօվսկայա փ. № 29.
(օ. մ.) 25—16

«Մշակի» յայտարարութիւններից օգտվողներին առաջարկվում է պատուէրներ տուած ժամանակ յիշատակել լրագրի անունը և համարը:

Թիֆլիսի Հայ Տնայնագործական Ընկերութեան Վարչութիւնը
Կիրակի, յունվարի 18-ին, ցերեկվայ ժամը 12-ին, Կովկասեան գիւղատնտեսական ընկերութեան շէնութեան դահլիճում հրաւիրում է իր անդամներին արտակարգ ընդհանուր ժողովի, որի զբաղման առարկաները լինելու են.
1) Լսել ընթացիկ գործերի մասին վարչութեան զեկուցումը.
2) Կազմել գիւղատնտեսական տնայնագործական խորհրդակցութեան ծրագիր.
3) Քննել ընկերութեան կանօնադրութեան մի քանի կէտերի փոփոխութեան հարցը:
(ու.) 21. 2—1

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՓՈԽԱԴՐԱԿԱՆ ԵՒ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.
(Россійское Транспортное и Страхов. О-во)
Թիֆլիսի գործակալութիւնը յայտարարում է, որ ամսիս 10-ին, ընկերութեան պահեստում (Армянск. базаръ, д. Джумухадзе) առաւ. ժամը 10-ին կայանալու է
ԱՃՈՒՐԴՈՎ ՎԱՃԱՌՔ
հետևեալ մեծաքանակ ապրանքների. կօշկեղէն, կանացի գլխարկ, թաչուհների փետուր, պատրաստի հագուստեղէն, կաշուեղէն ապրանք, գուլպաներ, սփռոցներ, մանուֆակտուրա, զանազան ժանրեղէններ, և այլն:
(ու.) 15. 1—1

ՄՕԴԱՅԻՆ, ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ, ՍԻՐՈՒՆ
Ստուգված են միայն պատէնտ ունեցող մեր «ԴԵԿԱԴԱՆՍ» ժամացոյցները:
Տղամարդկանց այդ բաց ժամացոյցները երկակ. մեդալական ցիֆէրբլատով, ընթացքը քարերով, քոքվում է առանց բանալիի 40 ժամը մի անգամ: Ժամացոյցի կորպուսը ամենատափակն է մետալից հին արծաթի նման դրոշմված զանազան նկարներով (նայիր նկարը): Երբէք չեն կորցնում իրանց սկզբնական տեսքը: Շնորհիւ ահագին վաճառքի, մենք հնարաւորութիւն ունենք ծախել ամենաէժան գնով. միայն 3 ր. 50 կ., իսկ 2 հատը 6 ր. 50 կոպէկով: Կանանց նոյնպիսի ժամացոյցներ 4 ր. 50 կոպէկով:
ՄԵՐ ԽՈՐՀՈՒՐԴՆ Է: Բերել տուէք միայն «Դէկադանս» ժամացոյցը և դուք միշտ շնորհակալ կը մնաք մեզանից: Ուղարկում եմ մինչև ռօպէները ստուգված ժամացոյցները վերադիր վճարով և առանց կանխավճարի, երաշխաւորելով ժամացոյցի ընթացքի ճշտութիւնը և մետալի ամրութիւնը 6 տարով: Մինչև 4 հատի առաքումը 40 կ. (Սիբիր 75 կ.): Նոր ոսկէ շղթաներ բրէլօկով 75 կ. և 1 50 կ. հատը, երկճիւղ շղթան 2 ր. 50 կ. և 3 ր. 50 կ.: Հասցէն. И. Штрумфельдъ. Варшава, Св. Креста № 48. отдѣл. 23.
(յ. 9, 32, փ. 6, 20, մ. 6, 20) (66705) 2. 6—1

Ֆրանսիական Շոգենաւային Ընկերութիւն
«ՄԵՍՍԱԺԵՐԻ ՄԱՐԻՏԻՄ»—„MESSAGERIES MARITIMES"
13/26-ին յունվարի մեկնելու է Բաթումից, երեկոյեան ժամը 5-ին, առաջնակարգ „Bocphore" շոգենաւը, հանդիպելով Տրապիզօն, Սամսօն, Կ. Պօլիս, Դարդանէլ, Զմիւռնիա, Պիրէյ, Մարսէյլ, Հավր և Լօնդօն:
Ուղղակի հաղորդակցութեան տոմսակները մինչև Պարիզ, Նիւ-Եօրկ և Շանխայ (Չինաստան), Հեռաւոր Արևելք գնացողների համար, կարելի է ստանալ Թիֆլիսում, պակասեցրած գներով:
Ապրանքների և ճանապարհորդների մասին հարկաւոր տեղեկութիւնների համար դիմել ընկերութեան Թիֆլիսի գործակալ պ. Վ. Յակոբեանին, նախկին Արծրունու պալէրէյում՝ Թիւ 127 գրասենեակը, հեռախօս Թիւ 608: Գրասենեակը բաց է՝ 9—2 ժամը ցերեկվա և 5—7-ը երեկոյեան, ամէն օր, բացի կիրակի օրերից:
(ու.) 16. 1—1

„ՊՐՈՎՈԴՆԻԿ"
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՌԻԳԱՅՈՒՄ
1888
ԱՆԴՐԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ՖԱԲՐԻԿԱՅԻՆ ՊԱՀԵՍՏ Թիֆլիսում
Սօլօլակսկայա փող., № 4
ԱՌԱՋԱՐԿՎՈՒՄ Է ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ԵՒ ՀԱՏՈՎ՝
Ռէզինէ, կաուչուկէ և ուրիշ թեմացներ ամէն ինչի համար.
Ռէզինէ տեխնիկական և էլեքտրո-տեխնիկական առարկաներ և լուսանկարչական պիտոյքներ.
Իրեղէններ եղջերեայ ռէզինից և էբօնիտից.
Առանձնացնող և կաբէլային պիտոյքներ.
Խիրուրգիական և բժշկական ռէզինէ իրեղէններ.
Ռէզինէ խաղալիքներ և խաղագնդակներ.
Ռէզինէ գալանտերէյնի ապրանքներ.
Ձնջող ռէզին „Слонъ" մարկայով.
ՀԱՏԱՎԱՃԱՌՈՒԹԻՒՆ ԱՇԽԱՐՀԻ ԱՄԵՆԱԼԱՒ ԿՐԿՆԱԿՕՇԻԿՆԵՐԻ „ՊՐՕՎՕԴՆԻԿ"
(№ 2) 25—6